

Nuorisoasuntoliitto NAL ry:n tavoitteet kunta- ja aluevaaleihin 2025

Monen nuoren toimeentuloa koettelee nyt nuorisotyöttömyyden korkea taso sekä sosiaaliturvan leikkaukset. Taloudelliset vaikeudet vaikeuttavat sopivan hintaisen asumisen löytymistä ja voivat altistaa syrjäytymiselle sekä asunnottomuudelle. Siksi juuri nyt on erityisen tärkeää, että kunnissa ja hyvinvointialueilla tehdään töitä sen varmistamiseksi, että nuorille on tarjolla riittävästi kohtuuhintaista asumista sekä asumista tukevia ja asunnottomuutta ennaltaehkäiseviä palveluja.

Nuorisoasuntoliitto NAL ry on olemassa, jotta jokaisella nuorella on koti, jossa on hyvä olla. Olemme nuorten asumisen asiantuntija ja teemme töitä nuorten asunnottomuuden ennaltaehkäisemiseksi.

NALin pääviestit tuleville kunta- ja hyvinvointialuepäättäjille ovat:

- Suurten kaupunkien asuntotuotannon on jatkettava vaikeissakin taloustilanteissa.
- Nuorille suunnattua kohtuuhintaista asumista tulee lisätä.
- Nuorten asumista tukevien sekä asunnottomuutta ennaltaehkäisevien ja poistavien palvelujen tulee olla nuorille saavutettavia kaikkialla Suomessa.
- Kuntien ja hyvinvointialueiden on sitouduttava nuorten asunnottomuuden poistamiseen ja ennaltaehkäisemiseen.

Lisää asuntoja suuriin kaupunkeihin

- Erityisesti suurissa kaupungeissa asuntojen tarve kasvaa jatkuvasti. Asuntotuotannon turvaaminen myös vaikeissa suhdannetilanteissa on tärkeää, jotta vuokratasoa saataisiin kohtuullistettua ja asuntoja riittää kaikille niitä tarvitseville.

Asuntopolitiikalla on suuri merkitys kuntien elinvoiman ja yleisen houkuttelevuuden kannalta. Liian korkeat asumiskustannukset ovat suuri yhteiskunnallinen ongelma, sillä se vaikeuttaa liikkuvuutta työn ja opintojen perässä ja kaupungeissa matalapalkka-aloilla työskentelevien tai muuten pienituloisten voi olla mahdotonta löytää sopivan hintaista asumista läheltä työpaikkaansa.

Varmistamalla, että asuntotuotanto on erityisesti suurissa kaupungeissa jatkuvaa, voidaan vastata asuntojen tarpeeseen, vaikuttaa vuokratason kehitykseen sekä turvata useammalle edellytykset valita elämäntilanteeseensa sopiva asuinpaikka.

Rakennus- ja ylläpitokustannuksiin vaikuttamalla voidaan vaikuttaa myös vuokratasoon. Kustannusten alentamiseksi salliva kaavoitus ja rakennusvalvonta ovat liian yksityiskohtaisia kaavamääräyksiä parempi tapa mahdollistaa asukaslähtöisten ja kohtuuhintaisten asuntojen kehittäminen.

Maan tasalla autopaikat vievät arvokasta tilaa rakentamiselta ja tuovat lisää kustannuksia, joten kaavoissa ei tulisi velvoittaa rakentamaan autopaikkoja. Rakennuttajat tuntevat asukkaidensa pysäköintitarpeet kaavoittajaa paremmin ja voivat varmistaa, että autopaikkojen määrä vastaa kysyntää.

Kaavoissa ei tule myöskään velvoittaa rakentamaan liike- eikä palvelutiloja Ara-kohteisiin, sillä tilojen rahoitus tapahtuu eri lainalla kuin muu kiinteistö, eikä niiden mahdollisia tappioita saa kattaa asukkailta perittävillä vuokrilla.

Lisää kohtuuhintaista asumista nuorille

- Kysyntä nuorisoasunnoille ja muille kohtuuhintaisille asunnoille on suurta, erityisesti kasvavissa kaupungeissa. Kohtuuhintaisen asumisen lisääminen helpottaa työvoiman liikkuvuutta ja ehkäisee syrjäytymistä sekä asunnottomuutta.
- Kuntien on laadittava pitkäaikaisia asunto-ohjelmat, joissa opiskelija- ja nuorisoasuntojen tuotantotarpeet määritellään tarkasti.
- Valtio vähentää tukeaan rakentamiselle, joten kuntien on itsenäisesti varmistettava kohtuuhintaisen asuntotuotannon edellytykset.

Työ kohtuuhintaisen asumisen saavutettavuuden lisäämiseksi ja asumiskustannusten laskemiseksi hyödyttää koko yhteiskuntaa. Kohtuuhintaisten asuntojen puute vaikeuttaa työvoiman liikkuvuutta ja vaikuttaa monien, erityisesti pienituloisten, matalapalkka-aloilla työskentelevien tai osa-aikatyötä tekevien, mahdollisuuksiin löytää sopiva koti. Korkeat vuokrat lisäävät lisäksi syrjäytymisen ja asunnottomuuden riskiä.

Asuntopolitiikan pitkäjänteisyyden takaamiseksi kuntien on laadittava pitkäaikaiset asunto-ohjelmat. Opiskelija- ja nuorisoasuntojen tuotantotarpeet on määritettävä osana näitä ohjelmia. Hallitusohjelman mukaan uusiin MAL-sopimukseen ei enää kirjata Ara-tuotannon osuutta ja myös valtion tuet rakentamiselle vähenevät tulevaisuudessa. Kunnilla on jatkossa entistä suurempi ja itsenäisempi vastuu turvata kohtuuhintaisen asuntotuotannon edellytykset.

Kuntien on kaavoitettava tontteja asuntokysyntää vastaavasti ja varmistettava, että yleishyödyllisillä yhteisöillä on mahdollisuudet rakennuttaa kohtuuhintaisia vuokra-asuntoja.

Nuoret ovat tyypillisesti pienituloisia. Nuorisotyöttömyys on TEM:n työllisyyskatsauksen mukaan nyt selvästi korkeammalla kuin viime vuonna, ja lisäksi sosiaaliturvan leikkaukset osuvat raskaasti monen nuoren toimeentuloon, mikä osaltaan vaikeuttaa nuorten asunnon löytämistä

entisestään. Siksi on erityisen tärkeää, että nuorille sopivien kohtuuhintaisten asuntojen tarjonnasta huolehditaan juuri nyt.

Palvelujen saavutettavuutta tulee kehittää

- Kuntien on huolehdittava, että asumisneuvontaa on tarjolla kaikille sitä tarvitseville.
- Nuorten on saatava matalalla kynnyksellä apua taloushaasteissa sekä päihde- ja mielenterveysongelmissa, jotta haasteet eivät pääse kriisiytymään.

Itsenäistyminen ja ensimmäiseen omaan kotiin muuttaminen on nuorelle aina suuri elämänmullistus. Nuorten itsenäistymiseen ja asumiseen liittyviä haasteita voidaan ennaltaehkäistä ja ratkaista tehokkaasti asumisneuvonnalla ja -ohjauksella. Nuorilla tulisi olla nopea pääsy asumista tukevien sekä asunnottomuutta ennaltaehkäisevien palvelujen piiriin niin pienillä kuin suurillakin paikkakunnilla.

Erytisen tärkeää nuorten itsenäisen elämän tukemisessa on ennaltaehkäisevä työ nuorten taloustaitojen vahvistamiseksi sekä matalan kynnyksen apu päihde- ja mielenterveysongelmissa. On tärkeää, että tukea nuorelle on tarjolla helposti ja aikaisessa vaiheessa jo ennen, kuin haasteet ehtivät kriisiytymään.

Kuntien tulee järjestää asumisneuvonta kaikille sitä tarvitseville. Parhaiten se onnistuu tekemällä yhteistyötä järjestöjen, hyvinvointialueiden, sosiaalitoimien ja vuokranantajien kanssa.

Asunnottomien nuorten asuttamiseen tarvitaan enemmän asumisyksiköitä erityisesti kasvukeskuksissa ja suuremmissa kaupungeissa, joilla nuorten asunnottomuutta on eniten. Myös nuorille suunnattua tuetun asumisen palvelua on oltava tarjolla riittävästi asumisen kanssa vahvempaa tukea tarvitsevia nuoria varten.

Palvelurakenteen täytyy olla selkeä, jotta nuorten on helppo selvittää mitä palveluita heille kuuluu ja mistä palvelua saa. Tämä edellyttää, että hyvinvointialueiden ja kuntien vastuunjako selvennetään. Asumista tukevien, asunnottomuutta ennaltaehkäisevien ja muiden asunnottomuuspalvelujen vastuut on määriteltävä selkeästi.

Nuorten asunnottomuus on poistettava

- Kuntien ja hyvinvointialueiden on sitouduttava nuorten asunnottomuuden poistamiseen vuoteen 2027 mennessä.
- Asunnottomuuden tilastoinnin tulee olla yhteneväistä ja luotettavaa kaikilla hyvinvointialueilla.

NAL

Aran uusimman asunnottomuus selvityksen mukaan Suomessa oli 530 alle 25-vuotiasta asunnottomia nuorta vuonna 2023. Nuorten osuus kaikista Suomen yksinelävistä asunnottomista oli 15 %. Tilastojen perusteella nuorten asunnottomien määrä näytti vähentyneen vuodesta 2022 vuoteen 2023. Tilastojen suhteen on kuitenkin syytä huomata, etteivät ne pysty antamaan täysin tarkkaa kuvaa Suomen asunnottomien lukumäärästä, sillä kuntien ja hyvinvointialueiden tiedonkeruumenetelmät vaihtelevat eikä kaikkea piiloasunnottomuutta pystytä huomioimaan.

Kuntien ja hyvinvointialueiden on sitouduttava nuorten asunnottomuuden poistamiseen vuoteen 2027 mennessä. Tavoitteen toteutuminen on vielä mahdollinen, mutta vaatii kunnilta ja hyvinvointialueilta tahtoa ja sitoutumista työhön tavoitteen eteen.

Jotta hyvinvointialueet voivat toimia ja tarjota palveluja Asunto ensin -mallin mukaisesti, tulee hyvinvointialueella olla riittävästi asunnottomuutta ennaltaehkäisevien palvelujen käytössä olevia asuntoja sekä kohtuuhintaista asumista. Hyvinvointialueiden ja kuntien on tehtävä yhteistyötä tavoitteen toteuttamiseksi. Myös niillä nuorilla, joilla ei ole luottotietoja tai joilla on aiempaa taustaa hädöistä tai asumisen häiriöistä, tulee olla mahdollisuus saada koti asunnottomuuden ennaltaehkäisemiseksi.

Asunnottomuuden ennaltaehkäisyyn on panostettava tarjoamalla asuntoja ja syrjäytymistä ehkäiseviä palveluita, kuten asumisneuvontaa, talousneuvontaa ja mielenterveys- ja päihdepalveluita. Verkostotyö, jossa kunnat tekevät yhteistyötä vuokranantajien ja järjestöjen kanssa, on osoittautunut asunnottomuustyössä tehokkaaksi.

Asunnottomuuden tilastoinnin tulee olla yhteneväistä ja luotettavaa kaikilla hyvinvointialueilla, jotta Suomen asunnottomuudesta saadaan mahdollisimman oikea kokonaiskuva. Tätä on tärkeää kehittää vuoden 2024 tilastojen keräämistä varten.

NUORISOASUNTOLIITTO RY (NAL) on 19 paikallisen nuorisoasuntoyhdistyksen valtakunnallinen kattojärjestö ja nuorten asumisen asiantuntija. Paikallisten nuorisoasuntoyhdistysten ja liiton lisäksi NAL-yhteisöön kuuluvat NAL Asunnot Oy, NAL Palvelut Oy sekä 6 jäsenjärjestöä.

NAL-yhteisö tuottaa ja vuokraa koteja alle 30-vuotiaille nuorille, kehittää ja järjestää itsenäisen asumisen turvaavia palveluja ja toimii nuorten asumisen edunvalvojana. Paikallisyhdistyksiämme toimii ympäri Suomea, pääkaupunkiseudulta Rovaniemelle.

Lisätietoja:

Katri Nokela
Toiminnanjohtaja
050 354 0360
katri.nokela@nal.fi

Hilma Sormunen
Vaikuttamisen asiantuntija
040 513 2612
hilma.sormunen@nal.fi

NAL